



Õiguskantsler

SA Erametsakeskus
eramets@eramets.ee

Meie 26.06.2020 nr 7-6/200987/2003723

Soovitus halduspraktika muutmiseks

Austatud juhatuse liige

Õiguskantsleri poole pöördus metsaomanik, kes ei ole rahul sellega, kuidas sihtasutus Erametsakeskus tõlgendab [metsaala arengu ja metsade elujõulisuse parandamise investeeringutoetuse](#) määruse nõudeid. Avaldaja taotles Erametsakeskusest (EMK) toetust tema omandis olevale metsamaale investeeringute tegemiseks. Metsamaale oli seatud kasutusvaldus maaomaniku osalusega ettevõttele. EMK selgitas avaldajale, et maaüksuste kohta, millele on seatud kasutusvaldus, toetust ei anta, ning et toetuse saamiseks tuleb kasutusvalduse kanne kinnistusraamatust kustutada. EMK lähtus oma halduspraktikas [Maaeluministeeriumi 2016. a kirjas](#) antud selgitustest.

[Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) (ELÜPS) § 67 lg 2 kohaselt kehtestab maaelu arengu toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning korra valdkonna eest vastutav minister määrusega. ELÜPS § 67 lg 3 p 4 võimaldab maaeluministril sätestada toetuse andmise tingimusena toetusõigusliku maa kohta täpsemad nõuded. Nõuet, et metsamaa ei tohi olla koormatud kasutusvaldusega, ei ole määruses sätestatud.

Maaeluministeeriumi juhised toetuste maksmiseks peavad lähtuma kehtivatest normidest. Määruse rakendamisel ei saa lähtuda Maaeluministeeriumi juhistest, kui need ei lähtu kehtivast maaeluministri määrusest. Täitevvõim ei saa omavoliliselt seada toetuse taotlejatele lisatingimusi ilma õigusliku aluseta.

[Metsaala arengu ja metsade elujõulisuse parandamise investeeringutoetuse määruse](#) § 3 p 2 (edaspidi määrus) kohaselt võib toetust taotleda mh füüsiline isik tema omandis oleva maapiirkonnas paikneva metsamaa kohta. Seega on määrusega reguleeritud, et toetuse saamiseks õigustatud isikute seas on ka metsamaa füüsilisest isikust omanik.

Omand on täielik õiguslik võim asja üle, mida võivad kitsendada seadus või teiste isikute õigused (asjaõigusseaduse ([AÕS](#)) § 68). Määruses ei ole toetuse saamise tingimusena sätestatud nõuet, et maaomanikule kuuluv maa ei tohi olla koormatud piiratud asjaõigustega (nt kasutusvaldusega). Ühtlasi ei nähtu määrusest, et metsamaa omanikuna on mõeldud kasutusvaldajat või muud piiratud asjaõiguse alusel maakasutajat.

Maaeluministeeriumi kinnitusele töötati toetuse põhimõtted välja Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika programmiperioodi (2014–2020) alguses. Metsanduse töögrupp leppis siis kokku, kes on toetuse taotlejate sihtrühm ja peamised toetuse saamise tingimused. Otsustati, et

Õiguskantsleri Kantsleil

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

toetust on õigus saada füüsilisest isikust ettevõtjal, mikroettevõtjal ning füüsilisel isikul, kelle omandis on metsamaa, ning metsaühistul, kelle omandis või kelle liikmete omandis on metsamaa.

Maaeluministerium leiab ühtlasi, et toetuste sihtrühma laiendamine kasutusvaldajatele nõuab maaelu arengukava raames põhjalikumat analüüsi, samuti tuleb seda arutada Keskkonnaministeriumi ja toetuse rakendusametusega. Maaeluministeriumis on praegu ettevalmistamisel Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika programmiperioodi meetmed aastateks [2021–2027](#). Ettevalmistuse käigus analüüsitakse mh olukorda metsanduses, sealhulgas kasutusvalduse lepingute teemat seoses toetustega.

Tuleb arvestada sellega, et omandiõigusega kaasneb mh õigus teha varaga tehinguid. Kinnisasja koormamine piiratud asjaõigustega (sh kasutusvaldusega) ei ole omandi sisu muutmine ega täpsustamine¹. Kasutusvaldusest tulenevad õigused ja kohustused on võimalik kindlaks määrata mh kasutusvalduse tekkimise aluseks oleva tehinguga ([AÕS § 213](#)). Kasutusvaldus on isikutevaheline õigussuhe, mille tingimused on võimalik isikutel omavahel kokku leppida². Maaomanik võib kasutusvalduse seada tingimustel, mis arvestavad mh [määruse](#) §-s 19 sätestatud maaomaniku kohustustega.

Toetuse taotluste menetlemisel ei ole EMK seega alati lähtunud kehtivatest normidest. EMK ei saa seada omavoliliselt maaomanikule kitsendavaid lisatingimusi toetuse saamiseks. Toetuse taotluste menetlemisel tuleb lähtuda kehtivatest õigusnormidest. Lisanõuete või piirangute kehtestamine ei ole lubatud ning see on vastuolus õigusselguse, õiguskindluse ja õiguspärase ootuse põhimõttega.

Leian, et EMK praegune halduspraktika on mh ka sisuliselt põhjendamatu ja arusaamatu, sest kehtivad normid ei keela koormata kinnisasja kasutusvaldusega pärast toetuse saamist. Füüsilisest isikust metsaomanikud seavad kasutusvalduse metsamaale enda osalusega ettevõtte kasuks sageli seetõttu, et metsa majandamine ettevõtluse vormis on neile maksustamise seisukohast soodsam. Ainuüksi toetuse pärast kasutusvalduse kustutamine kinnistusraamatust ja pärast toetuse kättesaamist metsamaa uuesti kasutusvaldusega koormamine tekitab metsamaaomanikele vaid tarbetut asjaajamist ja lisakulu.

Palun EMK-l edaspidi toetuste taotlusi läbi vaadates lähtuda kehtiva määruse normidest. Juhul kui normid ei täida toetuse eesmärki, võib maaeluminister toetuste andmise tingimusi muuta määrusega seadusega lubatud piirides.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Maaeluministerium, PRIA

Marje Kask 6 93 8427; marje.kask@oiguskantsler.ee

¹ Vt [RKTko 2-18-13609/17](#), p 12.

² Vt [RKTkm 3-2-1-106-08](#), p 11.